

Geachte griffie Rotterdam,

Op uw website staat vermeld dat wanneer een burger een bepaalde kwestie wenst voor te leggen aan de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders, de griffie ervoor kan zorgen dat deze op de juiste plaats terechtkomt. Ik verzoek u vriendelijk om onderstaande e-mail door te sturen naar het college van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad van Rotterdam. Bij voorbaat dank!

Geacht college B&W, geachte gemeenteraad,

Mijn naam is _____ en ik ben de rechthebbende van het graf van mijn geliefde _____, die op _____ is begraven op een Islamitisch/Soennitisch gedeelte van de Zuiderbegraafplaats te Rotterdam. Wij hebben gekozen voor deze locatie om onze dicht bij ons te houden in Rotterdam, op een Islamitisch/Soennitisch graf voor onbepaalde tijd. Het is algemeen bekend dat onbepaalde (eeuwige) grafrust een essentiële voorwaarde is. Het opruimen van een graf, of het plaatsen van stoffelijke resten in een verzamelgraf met niet-moslims, is ten strengste verboden.

Als rechthebbende van het graf en als jurist ben ik zeer verontrust door de informatie die ik van de gemeente Rotterdam heb ontvangen, en die pas na de begrafenis is verstrekt. Ik heb inmiddels contact opgenomen met andere belanghebbenden, wetgevingsjuristen, mensenrechtenorganisaties en Islamitische stichtingen. Wij zijn unaniem van mening dat de bijlage bij de Verordening lijkbezorgingsrechten 2024 en het tarievenoverzicht op de website van de gemeente Rotterdam onjuist zijn en in strijd met het recht en de beginselen van behoorlijk bestuur. De regeling m.b.t. de onderhoudskosten die een looptijd van 99 jaar voor het graf stelt, is juridisch niet correct en ondermijnt de essentie van een onbepaald graf, waar geen termijn aan verbonden mag zijn.

Hierbij dien ik formeel een klacht in. Ik verzoek u met klem deze verordening met terugwerkende kracht te rectificeren. Volgens de verordening zelf dient er een melding te worden gemaakt wanneer er een fout is geconstateerd, en daarom doe ik dit namens andere rechthebbenden en belanghebbenden. Wij verlangen duidelijkheid van de gemeente Rotterdam over haar standpunt met betrekking tot de kwestie van het opgraven van Islamitische/Soennitische graven van onbepaalde tijd op gemeentelijke begraafplaatsen. De gemeente Rotterdam biedt Islamitische/Soennitische graven aan, met het besef dat onbepaalde (eeuwige) grafrust een voorwaarde is en dat het opruimen van een graf ten strengste verboden is.

Ik verwijs naar de volgende artikelen uit de Verordening beheer gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium 2024:

1. **Artikel 4:** "Graven die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven en waarvan de onderhoudsbijdragen in het verleden voor onbepaalde tijd zijn afgekocht, worden in stand gehouden zolang de begraafplaats bestaat. Voor deze graven geldt echter de wettelijke regel dat bij ernstige verwaarlozing van de grafbedekking, na een aanmaningsprocedure, het grafrecht vervalt."
2. **Artikel 7, lid 4:** "Als binnen één jaar na overlijden van de rechthebbende geen overschrijving heeft plaatsgevonden omdat een nieuwe rechthebbende zich niet heeft gemeld of redelijkerwijs niet kan worden achterhaald, vervalt het grafrecht aan de gemeente Rotterdam."

De gemeente Rotterdam misleidt hiermee veel (Islamitische) burgers en rechthebbenden. De vereiste afkoop van onderhoudskosten voor een graf van onbepaalde tijd, met een termijn van 99 jaar, ondermijnt de juridische betekenis van 'onbepaalde tijd'. Het is onrealistisch om na 99 jaar een nieuwe rechthebbende te vinden die bereid is onderhoudskosten te betalen. Deze artikelen zouden moeten waarborgen dat de levende rechthebbenden de onderhoudsrechten eenmalig kunnen afkopen, zodat, wanneer zij niet meer leven en er geen nieuwe rechthebbende is, de gemeente Rotterdam het grafrecht krijgt en dat de gemeente Rotterdam in dezelfde verordening waarborgt dat zolang de begraafplaats blijft bestaan onbepaalde graven nooit zullen worden opgegraven, zelfs niet in het geval er geen rechthebbende is of wanneer er sprake is van verwaarlozing, en dit geldt ook voor de toekomst. Dit voorkomt dat Islamitische graven, die nooit mogen worden opgegraven of geruimd, onterecht worden opgeruimd of in een verzamelgraf worden geplaatst.

Daarnaast verzoek ik om meer duidelijkheid over de intentie van het college B en W en de gemeenteraad met betrekking tot het volgende in artikel 4 van de Verordening beheer gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium 2024: "... voor deze graven geldt ook de wettelijke regel dat bij ernstige verwaarlozing van de grafbedekking, na een bepaalde aanmaningsprocedure, het grafrecht vervalt." Dit lijkt ons in strijd met de voorwaarden van een Islamitisch/Soennitisch graf, aangezien dergelijke graven nooit mogen worden geruimd. Is het niet zo dat wanneer de gemeente het grafrecht terugkrijgt, zij de verplichting heeft om ernstige verwaarlozing te voorkomen? Dit zou moeten betekenen dat het opruimen van een onbepaald (Islamitisch/Soennitisch) graf daarmee wordt uitgesloten. Wat wordt door de gemeente overigens verstaan onder ernstige verwaarlozing? Tijdens een telefonisch gesprek met een gemeentelijke ambtenaar van het administratiekantoor "Graven en Cremeren" werd mijn vraag hierover overigens positief beantwoord; de ambtenaar gaf aan dat de gemeente Rotterdam deze verplichting heeft en dat graven voor onbepaalde tijd niet zullen worden opgeruimd.

De huidige wetgeving is derhalve strijdig met de principes van een Islamitisch/Soennitisch graf. De gemeente Rotterdam biedt deze graven aan, terwijl zij tegelijkertijd in haar lokale wetgeving toestaat dat onbepaalde graven wel geruimd kunnen worden. Dit is in strijd met de fundamentele beginselen van het Islamitische graf.

Op de website van gemeente Rotterdam staat slechts algemene informatie over o.a. rechthebbenden en grafrechten, maar er wordt niet duidelijk en transparant vermeld dat de (Islamitische/Soennitische) graven voor onbepaalde tijd gekoppeld zijn aan een rechthebbende die de onderhoudsrechten slechts voor 99 jaar kan afkopen. Dit essentiële gegeven staat nergens op de website helder en eenduidig vermeld, waardoor verwarring en onduidelijkheid ontstaan bij de burger. Deze informatie is enkel te lezen in de bijlage van de Verordening lokale beheer gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium 2024 en in het tarievenoverzicht. Meer informatie wordt pas verstrekt nadat de begrafenis heeft plaatsgevonden, en blijft onvoldoende duidelijk gecommuniceerd.

In de telefonische communicatie met het administratiekantoor van de afdeling Begraven en Cremeren en de Zuiderbegraafplaats is geconstateerd dat er verschillende antwoorden worden gegeven op de vraag met betrekking tot de onderhoudsrechten. Dit leidt tot aanzienlijke misleiding. Ik heb diverse telefonische opnames gemaakt waarin een gemeentelijke ambtenaar bevestigt dat onbepaalde graven nooit worden opgegraven, mits de onderhoudskosten van € 6.813 eenmalig zijn afgekocht. Deze ambtenaar verklaarde dat de periode van 99 jaar slechts een administratieve formaliteit betreft om de registratie te

vergemakkelijken. In contrast hiermee heeft een andere medewerker in een ander gesprek aangegeven dat onbepaalde graven na 99 jaar volledig worden opgegraven en dat de stoffelijke resten, ook uit de Islamitische/Soennitische vakken, uiteindelijk in een verzamelgraf worden geplaatst. Deze discrepantie is uiterst zorgwekkend, aangezien burgers door onjuiste informatie van de gemeente Rotterdam verkeerd worden geïnformeerd. Ik ben er vanuit gegaan dat, door te kiezen voor een onbepaalde graf, ik als levende rechthebbende de onderhoudsrechten eenmalig voor onbepaalde tijd kon afkopen en dus niet slechts voor een periode van 99 jaar.

Ik wil u in dit verband graag attenderen op soortgelijke kwesties die in het verleden hebben gespeeld binnen andere gemeenten en de betrokken gemeente heeft proactief de situatie opgelost door de eerdere verordening met terugwerkende kracht te corrigeren. Er was sprake van een “nadere omzetting” van de verordening, waarbij de toezegging is gedaan dat onbepaalde graven nooit zullen worden opgegraven, zelfs niet in het geval er geen rechthebbende is of wanneer er sprake is van verwaarlozing, en dit geldt ook voor de toekomst. Het is van essentieel belang dat wij ook in onze gemeente een vergelijkbare transparante en rechtvaardige benadering hanteren.

Tot slot verzoek ik, namens alle andere belanghebbenden, om meer informatie over de wijze waarop de gemeente Rotterdam omgaat met het opgraven van onbepaalde graven in de Islamitische/Soennitische vakken op de gemeentelijke begraafplaats. Het is van belang te begrijpen hoe de grafrechten in deze gevallen uiteindelijk weer zijn, wanneer de grafrechten terugvallen op de gemeente Rotterdam. Daarbij dient in overweging te worden genomen dat de gemeente zich profileert als een begraafplaats voor moslims en dat het voor deze groep strikt verboden is dat hun graven worden geruimd, opnieuw opgegraven of geplaatst in een verzamelgraf met niet-moslims.

De enige oplossing die door rechthebbenden en belanghebbenden wordt aangedragen, is dat, vergelijkbaar met het voorbeeld van een andere gemeente, de huidige (en mogelijk ook eerdere) verordening met terugwerkende kracht wordt gerectificeerd. Dit zou inhouden dat de onderhoudsrechten van een onbepaald graf eenmalig en direct voor onbepaalde tijd kunnen worden afgekocht door de levende rechthebbende, met de waarborg dat deze graven nooit zullen worden opgegraven, ook niet in de toekomst. Het koppelen van deze rechten aan een looptijd van 99 jaar en misleidende communicatie is in strijd met het recht en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Ik verzoek u om meer duidelijkheid over uw standpunt met betrekking tot de voorwaarden voor Islamitische/Soennitische graven. Het is cruciaal dat de gemeente zijn verplichtingen nakomt en dat er duidelijke richtlijnen zijn die de rechten van rechthebbenden op onbepaalde graven beschermen. Het is van essentieel belang dat de gemeente Rotterdam haar aanbod en toezeggingen ten aanzien van een Islamitisch/Soennitisch graf van onbepaalde tijd nakomt, en dat ook andere doelgroepen en burgers die rechthebbende zijn van een onbepaald graf in gelijke mate worden beschermd.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en wacht, samen met de overige belanghebbenden, spoedig op uw reactie. Dit stelt ons in staat om te bekijken welke vervolgstappen eventueel nodig zijn. Zoals eerder aangegeven, heb ik al contact met wetgevingsjuristen, mensenrechtenorganisaties en Islamitische stichtingen. Wij willen deze kwestie vooralsnog discreet onder uw aandacht brengen en hopen op een constructieve oplossing vanuit de gemeente Rotterdam.

Wij maken ons echter zorgen dat, mocht het in de media of binnen de moslimgemeenschap bekend worden dat de gemeente voornemens is om Islamitische/Soennitische graven na 99

jaar op te ruimen, dit zal leiden tot verdriet, onrust, woede en frustratie binnen de (moslim)gemeenschap. Deze gevoelens zijn ook aanwezig bij mij en andere belanghebbenden, maar wij willen de hoop op een positieve uitkomst behouden. Wij kijken uit naar uw antwoord en de mogelijkheid om in goed overleg tot een oplossing te komen. Hoogachtend,

- In de burgerbrief wordt herhaaldelijk gesproken over "onbepaalde graven", terwijl dit moet zijn "graf voor onbepaalde tijd".
- De inhoud van de burgerbrief betreft niet alleen de Zuiderbegraafplaats, maar alle gemeentelijke begraafplaatsen in Rotterdam die graven voor onbepaalde tijd aanbieden.
- In de burgerbrief worden de islamitische/soennitische graven genoemd; echter betreft dit tevens alle islamitische graven en niet uitsluitend de islamitische/soennitische graven. Dit geldt eveneens voor andere graven voor onbepaalde tijd, die zijn bestemd voor doelgroepen met verschillende of helemaal geen geloofsovertuigingen, alsmede voor burgers met uiteenlopende politieke voorkeuren. De belanghebbenden beogen iedere burger te beschermen die te goeder trouw heeft gekozen voor een graf voor onbepaalde tijd. Zoals in de burgerbrief is aangegeven, zijn de huidige wetgeving, de toepassing hiervan en het beleid in ieder geval in strijd met de principes van een islamitisch/soennitisch graf. De gemeente Rotterdam biedt deze graven aan, terwijl zij tegelijkertijd in haar lokale wetgeving toestaat dat onbepaalde graven geruimd kunnen worden. Dit is in strijd met de fundamentele beginselen van het islamitische graf en kan eveneens relevant zijn voor andere doelgroepen en burgers.
- Tot slot wil ik onderstrepen dat er een substantieel risico bestaat dat veel huidige rechthebbenden zich niet bewust zijn van de mogelijkheid dat graven voor onbepaalde tijd, na een termijn van 99 jaar, kunnen worden opgegraven of geruimd, indien er geen levende rechthebbende is en de grafrechten terugvallen op de gemeente Rotterdam. Dit gebrek aan bewustzijn is bijzonder problematisch, aangezien de huidige wetgeving en de lokale beleidsregels deze mogelijkheid kennelijk toestaan. Zoals in de burgerbrief is uiteengezet, is de huidige informatievoorziening over deze kwestie onvoldoende helder en transparant. Dit tekort schiet vooral tekort voor de meeste burgers die geen juridische kennis bezitten, waardoor zij niet in staat zijn om hun rechten en plichten te begrijpen. Een dergelijk gebrek aan adequate communicatie kan leiden tot onbedoelde consequenties voor rechthebbenden, die mogelijk onterecht in de veronderstelling verkeren dat hun graf voor onbepaalde tijd veilig is. Het is van essentieel belang dat de gemeente Rotterdam haar lokale wetgeving (en toepassing hiervan), beleidsregels en informatievoorziening verbetert, teneinde alle burgers te waarborgen dat zij op de hoogte zijn van hun rechten en de relevante procedures.